

Slovenski list

Izhaja vsak ponedeljek zjutraj

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/II
Telefon št. 3487, interurban 3487
Rokopisi se ne vračajo

Posamezna št. 1 Din, mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. Celoletna naročnina 50 Din, polletna 25 Din, četrletna 13 Din. Inserati po dogovoru

Uprava: Kopitarjeva ul. 6/II
Poštni ček, račun, Ljubljana 15.179
Telefon šte. 2549

Zagreb – Mahničevemu spominu

Prenos zemeljskih ostankov škola Mahniča - Veliko narodno delo pokojnega škola

Zagreb, 3. nov. (Tel. »Slov. listu.«) Ob 3 popoldne se je vršil prenos smrtnih ostankov pokojnega škola Mahniča. Med vhom na pokopališče in kapelo se je zbrala velika množica ljudstva. Najprej so prenesli posmrtno ostanke dr. Mahniča iz kanonske arkade v mirogojsko kapelo ter postavili v sredo med svetilnike na katafalk, ki sta ga krasila dva venca. Krsta sama ni bila okrašena, niti pokrita, temveč čisto skromna. Okrog krste se je zbral narod, cerkveni redovi in mnogo duhovništva. Vladala je grobna tišina ter se je čul samo pritajen šepet molitve. Oblačno nebo je še bolj poudarilo razpoloženje.

Pred mrtvaškimi obredi so prišli počastiti spomin velikega pokojnika belgrajski nadškof dr. Rodič, škofje Jeglič, Akšamovič, Bonafacič, Salis-Salis, Srebrnič, Njarady, kanonik Luger iz Splita, dr. Barac, msgr. Barle, kanonik Šentovž in Strahinčak, dr. Medjimurec, dr. Šimrak, dr. Harapin, frančiškan. provincial, vseučiliški profesor dr. Živkovič, prof. dr. Viktor Korošec, msgr. Rittig, provincial jezuitov dr. Prešeren ter veliko število ostalega duhovni-

štva in meščanstva, ki je napolnilo predvor kapele in prostor pred njo.

Nekoliko po 3 uri je opravil mrtvaške obrede zagrebški pomožni škof dr. Dominik Premuš z asistenco. Množica je za njim glasno molila. Pred vratmi kapele je imel nato jezuit dr. Alfrevič govor, v katerem se je spominjal pokojnikovih vrlin ter poudaril velik pomen, ki ga ima pokojnik kot izreden mislec, velik spoštovalec papeža in duhovnik, ki je živel po predpisih vere, vzporejajoč pokojnikove izreke z njegovim življenjem. Proti koncu svojega govora se je dotaknil tudi narodnega dela škola Mahniča, ki je, čeprav rodom Slovenec, z nenavadnim žarom ljubil hrvatski narod, čegar pastir je bil in ki ga je hotel obvarovati pred pogubnim tujim vplivom, boreč se tudi proti slovenskemu liberalizmu. Zaradi svojega narodnega dela je moral ob zatonu svojega življenja veliko pretrpeti, ker so ga Italijani začetkom okupacije Krka deportirali v Italijo, kjer si je nakopal neozdravljivo bolezen, na katere posledicah je kmalu nato v Zagrebu umrl.

Po govoru dr. Alfreviča je spreved krenil

proti cerkvi sv. Frančiška Ksaverija. Pred vhom v cerkev je imel provincial tretjega reda Bono Zec govor, kjer je podčrtal napore pokojnega škola za uveljavljanje glagolice v liturgiji. Prav je, da dobi Mahnič svoje počivališče v cerkvi frančiškanov-glagoljšev. Pokojnikovo truplo so nato postavili na katafalk sredi cerkve. V cerkvi so se zbrali vsi škofje, na čelu z zagrebškim nadškofom dr. A. Bauerjem. Krsto so krasili mnogi venci. Zalne slovesnosti se bodo jutri nadaljevale. Začele se bodo ob 9 s pontifikalno sv. mašo, ki jo bo služil v staroslovenskem jeziku krški škof dr. Srebrnič. Nagovor bo imel nadškof dr. A. Bauer, pel pa bo oratorijski zbor sv. Marka.

Pred temi cerkvenimi svečanostmi se je vršila danes popoldne ob 11 v hrvaškem katoliškem kazinu komemoracija, ki so ji prisostvovali člani moškega in ženskega starešinstva in člani akademskega društva »Domagoj«. Poleg članov »Domagoja« se je udeležilo komemoracije tudi mnogo bogoslovcev, frančiškanov in predstavnikov vseh katoliških društev v Zagrebu. Komemoracija se je končala ob 1 popoldne.

Odpor proti sovjetom raste

Moskva, 3. nov. (AA.) Organi GPU so odkrili novo protisovjetsko organizacijo, ki se imenuje »Ruska poljedelska stranka«. Organizacija se je razširila v več okrožjih severnega Kavkaza in Dageslana. Člani te organizacije nočejo izpolnjevati predpisov in zapovedi sovjetskih oblastev ter odklanjajo plačevanje davkov. Poskušali so celo, kakor izhaja iz uradnega poročila, pripraviti oborožen upor proti sovjetom.

Moskva, 3. nov. (AA.) GPU poroča o zagonebnih poškodbah telegrafskih in telefonskih spojev v sovjetski Rusiji. Ze opetovano so bile prekinjene zveze Moskve s provinco in inozemstvom. Isto se je pripetilo v Taškentu, Tiflisu in Irkutsku. V zadnjem času je bila prekinjena telefonska zveza med Moskvijo in Irkutskom štiri dni, tako da sovjetska vlada ni imela več direktnih stikov s svojo vojsko na daljnem vzhodu. Šef komisarijata za pošte in telegrafe Lubovič je izdal naredbi, s katero je bilo odpuščeno več poštinskih uslužbencev.

Sovjeti ne zaupajo svojim diplomatom

Moskva, 3. nov. (AA.) Kakor se doznava, se pripravljajo v sovjetskih inozemskih zastopništvih nekatere izpremembe. Posebno velike izpremembe se pričakujejo pri trgovskih zastopstvih. Te izpremembe utemeljujejo s tem, da uradniki, ki se dolgo mude v inozemstvu, po malem izgube politično linijo in tempo socialne izgradnje. Ti uradniki se bodo vrnili v sovjetsko Rusijo, a na njihova mesta pridejo ljudje neposredno iz delavskih centrov.

Renski iranc-nemški sporazum

Pariz, 3. nov. (Tel. »Slov. listu.«) »Journal« poroča, da se je med Francijo in Nemčijo sklenila posebna pogodba, po kateri sme Nemčija zgraditi tri nove mostove preko Rena, porušiti pa mora pet majhnih, strateško važnih železniških prog v Južni Palaciji. »Temps« izjavlja, da je bila ta pogodba sklenjena med Nemčijo in veleposlaniško konferenco in da gre pri tem za pogodbo, ki spada k izvršnim določbam demilitariziranja levega porenjskega pasu.

Komunističen napad na berlinsko madj. poslaništvo

Berlin, 3. nov. (Tel. »Sl. L.«) V soboto pozno zvečer so neznani ljudje pobili šipe na oknih madjarskega poslaništva v Berlinu, ki leži v okraju Tiergarten. Domneva se, da so to storili komunisti. Kamni, s katerimi so pobili šipe, so bili zaviti v papir, na katerih so bili napisani: »Maševanje za Rakoczija! Maševanje fašistu Horthyju! Rdeča fronta! itd. Najverjetneje je torej, da so šipe pobili komunisti. V poslaništvu ni bil ranjen nihče. Poslanik je takoj obvestil policijo, ki je še ponoči začela preiskavo.

Protilašisti na delu

Bruselj, 3. nov. (Tel. »Slov. listu.«) Pred italijansko trgovsko zbornico v Bruslju je danes popoldne našel stražnik majhno železno dozo, poleg katere je tlela vžgalna vrstica, katero je uničil s tem, da jo je takoj polil z vodo. V dozi je bil smodnik in koščki svinca. Preiskava bo dognala, ali gre za resnični peklenski stroj, kar je verjetno.

Nesreča na Miklošičevi cesti

V soboto, pozno zvečer, se je pripetila na Miklošičevi cesti težka nesreča. Avtomobilski voznik Andrej Modran je vozil s svojim avtomobilom s hitrostjo 30 km pravilno po desni strani in je dajal tudi znamenja s hupo. Na križišču Miklošičeve ceste s Čopovo ulico pa je butnil ob gospo Marijo Dražilovo, ženo znanega pevskega vodje in magistratnega uradnika. Dražilovo je sunek vrge, dober meter v kraj na trotoar, kjer je obležala nezavestna in z zlomljeno levo nogo. Modran je takoj ustavil avto, naka je stražnik z njegovo pomočjo in s pomočjo še nekaterih ljudi dvignil Dražilovo in so jo prenesli v Modranov avto. Modran je nato odpeljal Dražilovo v bolnišnico.

Dunajska vremenska napoved. Vreme se bo počasi zboljšalo, temperatura bo za sedaj ostala še nespremenjena, pozneje pa se bo zvišala.

Orient-ekspres trčil v tovorni vlak

Težka železniška nesreča v Rajhenburgu - Trije železničarji mrtvi, dva težko ranjena - Nesrečo zakrivil prometni uradnik, ki je po katastrofi poskusil samomor - Potniki nepoškodovani

Včeraj zjutraj okoli pol 8 se je na postaji Rajhenburg dogodila težka železniška nesreča, ki je zahtevala tri smrtno žrtve iz vrst naših železničarjev. Nesreča se je dogodila po neprevidnosti službojočega prometnega uradnika Rantaše, ki je spustil ob istem času dva vlaka skozi postajo. Ob navedenem času je namreč vozil skozi postajo od sevniške smeri tovorni vlak, od nasprotni strani pa je prihajal po glavnem tiru orient-ekspresni vlak. Stroj ekspresnega vlaka je oplazil zadnje tri vagonne tovornega vlaka, ki so se iztirili in močno poškodovali. To se je dogodilo baš na kretnici, ki je speljana čez most. Stroj ekspresnega vlaka je podrl ograjo mostu, se takisto iztiril in potegnil za seboj še službeni voz v 6 metrov globoko strugo potoka Brestovca. Ostali vozovi ekspresa so ostali nepoškodovani na tiru. Med potniki je nastala strahovita panika, vendar se ni nikomur nič pripetilo. Službenemu vozu je bil priklonjen jedilni voz, ki se je s prednjima dvema osebinama iztiril. Pač pa so pri strmoglavljenju stroja in službenega voza

izgubili življenje

vlakovodja Mirko Wodlak iz Ljubljane, kurjač Jože Jeromen z Ježice ter slučajno na stroju se nahajajoči strojevodja Arzenšek iz Maribora.

Ranjena sta bila

strojevodja Medle od ekspresnega vlaka in sklepni sprevodnik od tovornega vlaka. Oba sta dobila težje poškodbe.

Takoj po prejemu obvestila o nesreči so bili poslani iz Ljubljane, Maribara in Zagreba v Rajhenburg pomožni vlaki s tehničnim in

sanitnim materijalom. Iz Ljubljane je odpeljal pomožni vlak že ob 4.10 zjutraj.

Pomožno osebje je pričelo takoj po prihodu na kraj nesreče s popravno progo, ki je bila znatno poškodovana. Neprizadeti vozovi orient-ekspresa so bili takoj odposlani nazaj v Zagreb, od tam pa čez Karlovec in po dolenski progi v Ljubljano. Po isti progi je pripeljal v Ljubljano tudi jutranji belgrajski brzovlak z okoli 10 urno zamudo. Dunajski brzovlak je bil iz Pragerskega odpravljen preko Čakovca. Prvi naslednji ekspresni vlak je pripeljal včeraj popoldne okoli pol 4 v Ljubljano tudi po dolenski progi.

S prvim pomožnim vlakom je odpotovala iz Ljubljane v Rajhenburg

uradna komisija

pod osebnim vodstvom železn. ravnatelja g. ing. Kneževića. Komisija je preiskovala vzrok nesreče in je ugotovila, da je edini krivec prometni uradnik Rantaša, ki si je v zavesti te krivde takoj po nesreči prerezal žile na zapetju leve roke. Vendar mu je bil samomor pravočasno preprečen in so ga odpeljali v bolnico v Krškem, kjer je prejel zdravniško pomoč.

Hilremu delu pomožnega osebja in komisije se je posrečilo kljub slabemu vremenu in oviram že ob 13.15 vzpostaviti redni promet po popravljeni progi. Do tedaj pa se je moral vršiti promet s prestopanjem.

V Ljubljani se je včeraj v prvih jutranjih urah raznesla novica o strašni železniški nesreči v Rajhenburgu. Dasi je nesreča v Rajhenburgu ena izmed največjih železniških nesreč, kar se jih je zadnja leta dogodilo na

naših progah, vendar so bile vesti o njej med ljubljanskim prebivalstvom močno pretirane. Govorilo se je celo o 200 mrtvih potnikih, dočim so postali žrtve svoje službe radi neprevidnosti uradnika le trije slovenski železničarji, izmed katerih zapuščata Wodlak in Arzenšek družini.

Ob 3.15 so z vlakom prepeljali v Ljubljano ranjenega strojevodjo Franca Medleta, ki je s svojim strojem padel v potok Brestovec. Medle ima 35 let in stanuje v Podlimbarskega ulici 20 v Šiški. Njegove poškodbe na videz niso nevarne. Je ves opraskan, na glavi pa hudo petolčen. Toži tudi o bolečinah v križu. O nesreči sami ne more mnogo povedati, va le to, da je stroj butnil ponoči v nekaj temnega, nakar se je on znašel v vodi. Signala na obeh straneh proge sta bila odprta na »Prosto!«, zato je tudi mirno vozil skozi postajo na most s polno paro. — Da so se pretirane vesti o nesreči v Ljubljani hitro polegale, je mnogo pripomogel k temu ljubljanski radio, ki je opoldne oddajal že točna poročila o nesreči.

Iz uradnega poročila.

Beograd, 3. nov. (AA.) Danes 3. novembra ob 2.37 je na postaji Rajhenburg na progi Zagreb—Zidani most trčil vlak OS ekspres, ki je vozil z vso brzino po tretjem tiru, v zadnji del tovornega vlaka št. 41-II, ki je stal na drugem tiru, čakajoč na odhod. Lokomotiva SO vlaka je skočila s tira in se prevrnila, vagon restoran SO vlaka in dva tovorna vozova vlaka 41-II so skočili s tira. Na SO vlaku ni bil nihče od potnikov ranjen in ni nobene materialne škode. Parapetni zid mostu je deloma poškodovan, takisto tudi mostovna

Vlada za tujski promet

Belgrad, 3. nov. (Tel. »Sl. L.«) Državna hipotekarna banka je pristala na to, da se v zetski banovini, ozir. v Podgorici osnuje velika družba, ki bi prevzela dva največja do sedaj obstoječa hotela, ki sta deloma v zvezi z Državno hipotekarno banko. Ta družba je mišljena kot podlaga tujkega prometa za vso zetsko banovino ter bi skrbela predvsem za zgradbo hotelov. Tudi finančno ministrstvo je je po dolgih pogajanjih obljubilo prispevek s svoje strani. Ta sklep Državne hipotekarne banke in finančnega ministrstva je načelne važnosti, ker se bo slično, kakor v zetski banovini, v bodoče organiziral tujski promet, predvsem hotelska stroka, po tem zgledu po vseh banovinah

Prevzem oblastnega uradništva

Prevedenih v bansko službo bo največ 60 odstotkov

Belgrad, 3. nov. (Tel. »Sl. L.«) Kakor smo že javili, je definitivno urejeno, da bodo bani prevzeli svoje dolžnosti 11. novembra t. l. Do 15. novembra se bo izvršila končno veljavna likvidacija županijskih oblasti in oblastnih skupnosti. Po novem zakonu bo dano banom na razpolago, da stavijo svoje predloge glede prevzema samoupravnega uradništva. Sicer bo mnogo odvisno od predlogov, ki jih bodo stavili bani glede teh uradnikov, vendar je v smislu razpisa finančnega ministrstva pričakovati, da celotno osebje najbrž ne bodo prevzele banovine, temveč je sklepali, da se bo prevedlo le 50 do 60 odstotkov uradnikov.

Ker je po zakonu o razdelitvi države na banovine določen termin 31. decembra 1929, do katerega ostanejo vsi dosedanja samoupravni uradniki z dosedanjimi plačami na svojem položaju, oziroma dobivajo dotični uradniki, ki so prevzeti v bansko službo, dosedanje plače, se bo s 1. januarjem 1930 določilo, kakšni bodo dohodki onih, ki bodo sprejeti v bansko službo. V smislu razpisa finančnega ministrstva je že danes gotovo, da se bodo glede plač državni oziroma banski in dosedanja samoupravni uradniki, ki bodo sprejeti v bansko službo, izenačili.

Dogodki tedna

ODMEVI GORTANOVE JUSTIFIKACIJE.

Svetovno časopisje še vedno piše o Gortanovi justifikaciji in čim več podrobnosti prihaja na dan, tem bolj odločna je tudi pisava tujega tiska.

Tako je londonski »Manchester Guardian« ostro zavrnil Mussolinijeve besede, da morajo imeti fašisti pogum streljati svoje nasprotnike tudi v hrbet. List pravi: *Kakšen pogum je to, streljati v hrbet žrtev z vezanimi rokami. To samo dokazuje, da se fašisti ne upajo pogledati svojih žrtev v oči!*

Kakor vse kaže, je sodba tujega tiska zadelo zelo v živo in zato je skušal fašistijski tisk dokazati, da v resnici obstoji v italijanskem Primorju jugoslovanska iredenta. Manjkal pa je vsak dokaz za tako trditev in zato je bilo treba te dokaze ustvariti. Poskus s pretepom italijanskih mornarjev v Gružo se je docela ponesrečil, k čemur sta bistveno pripomogli izjavi kapitanov madjarske in italijanske ladje. Potrebni so bili novi dokazi in zato se je pričelo

novi preganjanje jugoslovanov v Italiji.

Dr. Vrlovič, tajnik Iveša in še cela vrsta drugih jugoslovanov iz Italije so bili aretirani in pridejo pred izredno sodišče v Rimu. Vzrok aretacije oblasti nečjejo navesti. Še več Slovencev pa je bilo aretiranih na Krasu, baje zaradi letakov: Slava Gortanu, smrt Mussoliniju! — Kdo je te letake širil, se ne ve, govori pa se, da so bili podtaknjeni.

O vseh teh prikritih in neprikritih obtožbah proti naši državi je reči samo eno: Vse polno sličnih klevet je že bilo izrečenih, toda vselej je prišla na dan njih neresničnost. Tako tudi sedaj in to že danes potrjuje pisava svetovnega tiska, ki je na strani Jugoslavije.

V NOTRANJNJI POLITIKI

ni bilo pretekli teden nobenih posebnih dogodkov, ker se vse delo vlade osredotočuje na pripravo za delo novih banovin. Dne 11. novembra prevzamejo bani svoje posle in 15. novembra že pričnejo nove banovine poslovati.

Tem več zanimivih dogodkov pa ima za beležiti zunanja politika.

Po objavi

rezultatov čl. volitev

se je takoj govorilo, da sestavi novo čl. vlado zeleno-rdeča koalicija. To koalicijo naj bi tvorili čl. agrarci, obe socialnodel. stranki, narodni soc., češka in nemška obrtna stranka ter nemška volivna skupnost. Ta koalicija bi imela okoli 170 posancev. V zadnjem času pa so čisto politični glasovi o tej koaliciji, temveč se vedno bolj govori, da naj bi bodočo vlado sestavila bivša meščanska koalicija s pritegnitvijo socialistov. Bila bi to koncentracijska vlada, v kateri bi manjkali samo nemško-madjarski nasprotniki aktivistične politike, komunisti ter Hlinkova slovaška ljudska stranka. Ta se je namreč odločila, da kandidira Tuko v 2. skrutiniju, če ta sam ne odstopi od kandidature. Tuka pa tega ni hotel storiti in s tem skoraj povzročil, da mora slovaška ljudska stranka v ostro opozicijo.

Kakor danes kaže položaj, bo na Češko-slovaškem tudi prišlo do vlade velike koalicije, ker so skoraj vse čl. stranke za vstop v vlado.

FRANCOSKA VLADNA KRIZA.

Skoraj čisto gotovo je že bilo, da se bo posrečila radikalnemu socialistu D a l a d i e r u sestava levičarske vlade. Toda kongres francoske socialistične stranke je te račune prekril in se z večino glasov, čeprav pičlo, izrekel proti vstopu socialistov v vlado. Daladier je nato vrnil mandat, ki ga je prejel nato senator Clementel. Ali tudi ta ni imel uspeha, ker se danes ne da vladati proti desničarjem. Tako je prišlo do tega, da je dobil mandat za sestavo vlade primeroma še mladi Tardieu, ki uživa v vseh francoskih političnih krogih sloves odličnega politika. Tardieu-u se je posrečilo sestaviti novo vlado. Tardieu velja v Franciji kot zelo odločen mož in je bila njegova vlada sprejeta v Franciji večinoma zelo dobro.

POLJSKO-NEMSKI GOSPODARSKI SPORAZUM

je bil v petki podpisan. S tem sporazumom so bila rešena skoraj vsa lastninska vprašanja, ki so ostala po svetovni vojni nerešena. Sporazum ima tudi velik političen pomen in je z njim Poljska utrdila svoje stališče.

Zelo napet pa je vsled strankarskega boja

notranje-politični položaj Poljske.

To se je zlasti pokazalo na četrtkovi seji sejna. Malo pred začetkom seje je prišlo v sejm okoli 100 oficirjev, ki niso skrivali, da nameravajo poseči v debato. Prihod oficirjev je povzročil silno vznemirjenje in ko je še prišel maršal Pilsudski, se je že zdelo, da pride do novega preobrata na Poljskem. Zlasti še, ker so že prišle vesti, da korakajo delavci na parlament. Sejmski maršal, soc. demokrat Daszynski pa je zaključil sejo, potem ko je prišlo med njim in Pilsudskim do ostrega nastopa. Odgovoritev seje je tudi povzročila odhod oficirjev in situacija se je pomirila. Za kako dolgo? Odgovor na to vprašanje pa je čisto negotov.

Tardieu sestavi vlado

Pariz, 3. nov. (Tel. »Slov. listu«.) Uradna ministrska lista, ki je bila danes dopoldne objavljena v »Journal officiel«, ima 28 imen. Od 28 ministrov in državnih tajnikov jih pripada 15 desnici. Že po številkah je torej Tardieu-ev kabinet orientiran na desno. Listi tega kabineta ne pozdravljajo posebno navdušeno. Reakcionarne stranke so se težko zadovoljile s tem, da je Tardieu obdržal v svojem kabinetu Brianda, moža iz Locarna, Zeneve in haške konference. Tudi levica težko prikriva svoje nezaupanje. Radikalna »Ere Nouvelle« pravi: Tardieu je sicer sestavil ministrsko listo, nikakor pa ne delazmožne vlade. Vsekakor pa se druge levičarske stranke zadovoljujejo z mislijo, da bo Briand v Tardieu-evem ministristvu nespremenjeno nadaljeval svojo zunanjo politiko. Ministrska lista Tardieu-eva je skoro dvakrat tako številna, kakor je bil kabinet Poincaré-Briand, ter se je z objavo ministrske liste tako mudilo, da so pozabili imenovati enega člana kabineta. Pri uradni predstavi novega kabineta pri predsedniku republike Doumergue-u je bilo prisotnih sa-

mo 27 članov, in kakor poroča socialistični »Populaire«, je Doumergue obupan dvignil roke proti nebu in zaklical: »Zadosti, moja hiša ne more sprejeti več ljudi!«

Tardieu o svojem programu

Pariz, 3. nov. (E. P. Tel. Sl. l.) Tardieu je opolnoči predstavil svojo vlado predsedniku republike. Nova vlada bo imela v torek sejo v parlamentu, v četrtek pa bo v Elizeju seja pod predsedn. Doumergue-a, predsednika republike. V četrtek popoldne se bo vlada predstavila parlamentu ter bo Tardieu prečital vladno deklaracijo. Časnikarjem je izjavil Tardieu, da je vladna kriza trajala že predolgo ter da je hotel omogočiti, da se nadaljuje parlamentarno delo in važni mednarodni razgovori, ki so na dnevnem redu. Ne sme se dalje zavlačevati razprava o proračunu in vprašanju fiskalne reforme. Zato je sestavil svojo vlado iz republikancev dobre volje, ki so prešinjani z duhom so-

delovanja. Vlada upa, da bo parlament uvidel potrebo sodelovanja in da bo podpiral delo vlade.

Izjava Brianda

Pariz, 3. nov. (AA.) Briand je izjavil zastopnikom »Agence Havas«: Današnjega položaja ne gledam s stališča notranje, ampak edino s stališča zunanje politike. Vse dotlej, dokler trajajo pogajanja o mednarodnih konvencijah, ki so največjega pomena za Francijo in mir, nimam pravice odreči se izpolnjevanju svoje dolžnosti. Daladier, Clémentel in nato Tardieu so me prosili, da podpiram njih vlado. Obljubil sem jim svojo pomoč. Vse druge vesti, ki trdijo narobe, so popolnoma neistinite.

Ovacije Tardieu-u

Pariz, 3. nov. (AA.) »Havas« javlja, da je parlamentarna skupina demokratsko socialistične akcije včeraj ob 17 na svojem sestanku navdušeno manifestirala za vlado g. Tardieuja.

Strahote sovjetskih ječ

Posrečen beg političnih kazencev s Sovjetskih otokov - Kaj se godi tam? Kaznenci si morali izkopati grob, da pod nadzorstvom straž v njem zmrznejo

Stockholm, 3. nov. (Tel. »Sl. l.«) »Dagens Nyheter« poroča danes iz Helsingforsa, da je danes okoli 60 političnih beguncev iz sovjetskega ujetniškega taborišča na Solovjetskih otokih v Belem morju prekorajsko finsko mejo v bližini kraja Dovanemi. Begunci so izjavili, da so politični ujetniki, da so bili v bližini finske meje zaposleni v gozdih in da so sklenili zbežati. Na dogovorjeno znamenje je med njimi izbruhnil upor, pobili so paznike s sekirami in s pomočjo zemljevida, ki so ga našli pri ne-

kem pazniku, zbežali proti finski meji. Potovali so dva tedna in so jim že pohajala živla, tako da so se morali nazadnje hraniti z gozdnimi sadeži. Več oseb je med potjo omagalo in so morale zaostati v gozdu. Begunci so izjavljali, da živijo ujetniki na otoku Solovjeckoj v nečloveških razmerah. Stanje ženskih ujetnikov je strašno. Izročeni so popolnoma na milost in nemilost paznikom in imajo strašne bolezn. Dalje so izjavili, da je prišlo lansko leto na otok več sto članov neke pravoslavne sekte, s katerimi so pazniki ravnali posebno

surovo in ki so bili potem vsi obsojeni na smrt. *Usmrtili je bila grozovila. Nekega mrzlega zimskega jutra so vse obsojence odpeljali pred taborišče, kjer so jih prisilili, da so morali kopati grob vsak zase. Ko so bili grobovi izkopani, so se morali sami vleči v grob, kjer so jih stražili pazniki tako dolgo, da so zmrznili.* — S tem, da so begunci prekorajsko finsko mejo, so ušli zasledovalcem, ker se vsi smatrajo za politične begunce in imajo zato na Finskem azilno pravo.

Konec Hugenbergove akcije

Celo nacionalisti proti, ker onemogočuje meščansko fronto

Berlin, 3. nov. E. P. (Tel. »Sl. l.«) V nacionalistični akciji »Ljudska zahteva« je danes nastopil značilen preokret. Čeprav je končni rezultat glasovanja za plebiscit izpadel vendarle povoljno za nacionaliste, so se ti odločili, da ne bodo te akcije nadaljevali in jo bodo zato prekinili istočasno z nacionalnimi socialisti. Posebno je proti nadaljnji akciji za plebiscit

agrarna frakcija nemških nacionalcev in organ te frakcije »Deutsche Tageszeitung«. Ta izjavlja danes, da bi pomenilo nadaljevanje plebiscitne akcije uničenje meščanske fronte. Ne more biti namen nemških nacionalcev, da nadaljujejo propagando za plebiscit, ako bi bili z njo ogroženi meščanski interesi.

Občni zbor hrvatskih Orlov

Zagreb, 3. nov. (Tel. »Sl. listu«.) Danes predpoldne od 9 do 11 se je vršil v društvenih prostorih na Pejačevićem trgu letni občni zbor Hrvatske orlovske zveze, ki se ga je udeležilo po zastopnikih 130 društev. Po pozdravnem govoru zveznega predsednika dr. Protulipca so prečitali zapisnik zadnjega običnega zbora, nato pa so sledila obširna poročila o delu v preloženem poslovnem letu. Iz poročila se vidi, da je zveza posvečala veliko pažnjo prosvetnemu in sportnemu delu. Zlasti prosvetno delo je bilo zelo intenzivno. Po vseh društvihi se je vršilo 10.000 sestankov s 5000 predavanji. Skioptični odseki posameznih društev so imeli več javnih predavanj poučne vsebine. Zveza

je razen tega izdala 40 igrokazov za svoje odre. Za propagando svojih idej vzdržuje zveza dva lista: »Orlovsko stražo« in »Orlovsko misel«. Enak pažnjo je zveza posvečala zdravemu sportu, posebno telovadbi, saj je bilo po društvihi okoli 8000 telovadnih ur. Posebno so se negovale ritmične ter proste vaje in lahka atletika. S sistematičnim delom hočejo delati v bodoče. Tajnik Hrvatske pevske zveze Rudolf Matz je imel predavanje o pomenu pevskega dne. Na koncu pa je govoril predsednik Hrvatske pevske župe dr. Benković o velikem pevskem festivalu, ki se bo vršil prihodnje leto v Zagrebu.

Nova zmagala Aljehin

Amsterdam, 3. nov. (Tel. »Sl. listu«.) Danes sta Aljehin in Bogoljubov igrala 22. partijo. Bogoljubov je imel prvo potezo in je otvoril igro na španski način. Aljehin je vso igro igral v najboljšem stilu. V ugodni poziciji je najprej prisilil Bogoljubova, da sta zamenjala dami, potem pa je s finim manevrom prisilil nasprotnika v položaj, ki ga Bogoljubov ni mogel več držati. Po 39. potezi se je Bogoljubov vdal. Stanje po 22. partiji: Aljehin 11, Bogoljubov 5, remis 6. Prihodnjo partijo bosta igrala 5. novembra v Haagu.

NJUJORSKA BORZA

je doživela pretekli teden nadvse viharne dni. Samo en dan so znašale kurzne izgube 14 milijard dolarjev. Nad 100.000 malih vlagateljev je bilo ob vse premoženje. Takoj nato pa je sledila borzna intervencija velikih bank in kurzi delnic so se začeli popravljati. Menda je bil v resnici namen vse borzne spekulacije samo ta, da izgube svoj denar mali vlagatelji, bogataši pa ob tej priliki še povečajo svoje premoženje.

KONFLIKT V STOCKERAU-U

Trije heimwehrovski delavci so hoteli nastopiti službo v strojni tovarni Heid v Stockerau. Tovarna jih je tudi sprejela. Proti temu pa so nastopili socialno-demokratski delavci in zahtevali odpust vseh treh delavcev, ker niso člani socialno-demokratske strokovne zveze. Zagrozili so s stavko, če se vsi trije Heimwehrovci ne odpuste. Vodstvo tovarne pa ni nato pristalo in je izprlo vseh 650 delavcev. Obstoji resna nevarnost, da bi mogel ta dogodek znova poostri notranje nasprotje v Avstriji, ker eni ko drugi nočejo popustiti v tej načelno važnem sporu.

Sir Drummond v Beogradu

Beograd, 3. nov. (Tel. »Slov. listu«.) Danes ob 11.35 je prispel v našo prestolico glavni tajnik Društva narodov sir Eric Drummond. Naša diplomacija je visokega gosta zelo prijazno sprejela. Na postaji so ga pričakovali poleg Društva za ligo narodov in Društva za mednarodno pravo zunanji minister dr. Marinković na čelu skoro vsega uradništva zunanjega ministristva, nadalje naš stalni član pri Društvu narodov, poslanik v Bernu dr. Ilija Šumenković, pomočniki ministra dr. Boško Jevtič, Lujo Bakotić in drugi. Nadalje so bili navzoči ravnatelj in stalni član Društva narodov za promet Gjuričić, naš stalni tajnik v Zenevi Popović, zastopniki centralnega presbiroja ter domačih in inozemskih časnikarjev. Bivanje Drummonda v Beogradu je izzvalo veliko zanimanje občinstva. Ko je Drummond stopil z vlaka, ga je najprej pozdravil naš zun. minister Marinković, ki mu je predstavil svoje sodelavce. Prisrčno se je pozdravil z Drummondom tudi dr. Šumenković, ki se je z njim pogajal v Zenevi, predno je prišel v Beograd. V dvorski čakalnici so se Drummondu predstavili člani Društva za mednarodno pravo z dr. Novakovićem na čelu in člani Društva za ligo narodov z dr. Ibričevićem na čelu. Po teh formalnostih je odšel Drummond v hotel »Srpski kralj«, kjer so mu pripravili stanovanje, zvečer pa so njemu na čast v Topčideru priredili slovesen banket.

Belgrajske vesti

Beograd, 3. nov. (AA.) Nj. Vel. kralj Aleksander je sinoči dopotoval v prestolnico. Beograd, 3. nov. (Tel. »Slov. listu«.) Danes so belgrajski židje na precej obiskanem zborovanju proslavili 12 letnico Balfourjeve deklaracije o nezavisnosti Palestine.

Pogreb Radoslavova

Sofija, 3. nov. (Tel. »Sl. l.«) Ob izredno veliki udeležbi prebivalstva je bil včeraj popoldne pogreb bivšega bolgarskega ministrskega predsednika Radoslavova. Kralj Boris je obiskal rodbino pokojnika in ji izrazil svoje sožalje in položil na oter venec. Pred mrtvaškim vozom so nosili neštevitne vence, med njimi vence nemškega, avstrijskega in madžarskega poslanstva in bivšega bolgarskega kralja Ferdinanda.

Novo hiše se rušijo

Pariz, 3. nov. E. P. (Tel. Sl. l.) V Fezu v Maroku se je snoči zrušila neka hiša, v kateri so bili nastanjeni Arabci. Štiri osebe so mrtve in mnogo je ranjenih. — Tudi v Barceloni se je zrušila neka novozgrajena stavba, pri čemer je bilo šest delavcev ranjenih.

Mariborska nedelja

Maribor, 3. novembra.

Edini atrakciji današnje nedelje, t. j. letalskemu meetingu na tezenskem dirkališču, je jutranje deževanje vzelo precej privlačnosti. Sploh je bila 24. po binkoštna nedelja močno v znamenju jesenskega in zimskega nedeljevanja, ki se osredotoča v kavarnah, kinovih gledališčih in gostilnah, ki pa prenaša svoje težišče tudi na različne društvene prireditve. Dvorana Zadrugne gospodarske banke je nudila pri obeh predstavah dokaze umevanja, ki ga ima občinstvo še vedno za kulturne prireditve. Poleg »Svojeglavne Minke« se je istotam ob 20 uprizoril »Skopuh« in so posamezne vloge igrali z globokim razumevanjem člani diletanške družine Ljudskega odra v vzorni režiji Hraslova.

V Selnici ob Dravi pa se je danes v okvirju stoletnih staroslavnih običajev, katerih se udeležujejo verniki iz daljnih okoliških pohorskih in kozjaških taraj, obhajala na slovesen način takzvana »Bratovska nedelja« in je imel ob tej priliki slavnostno propoved prof. dr. Josip Hohnjec.

Iz neugodne beležnice posnemamo tele slušaje: V Radvanju se je pri nakladanju hlodov na voz ponesrečil 28-letni posestniški sin Dolfi Lobnik. Pri tem mu je padel težak hlod na desno nogo ter mu je popolnoma strl. — Ves v opeklinah je bil 17-letni inšalaterski pomočnik Jernej Veronik. Pri poslu v tukajšnji novi izolirnici je eksplodiralo v varilnem aparatu ter je zadobil Veronik, ki se je nahajal v bližini, občutne poškodbe po obrazu. Ob ponesrečenca se ležita v tukajšnji bolnici.

Radi deževnega vremena je narasla Drava za dober meter ter se nahaja v stalnem naraščanju. Posledice »mokrih dni« se je čutilo tudi v mnogih, zlasti nižje ležečih stanovanjih in kletih tako, da je moralo v soboto zvečer celo intervenirati moštvo tukajšnje požarne brambe. V zelenjavni kleti tukajšnjega vrtnarja J. Jemeca na križišču Razlagove in Prešernove ulice se je bilo namreč radi deževnega vremena nabrabo skozi sprhujele strešne deske do štiri metre visoko vodo, ki je ogrožala življenje tistih, ki so imeli tam v bližini posla tako, da v klet sploh ni bilo več mogoče. Na lice mesta je prispelo moštvo tukajšnje požarne brambe s žrpalko, s pomočjo katere so z vodo napolnjeno klet izpraznili.

O tem in onem iz Maribora. Danes se predvaja v tukajšnjem Grajskem kinu v okvirju 11. prosvetnega večera znameniti film »Potovanje na luno in mars«. Predstave ob 15, pol 19 ter pol 21. — V Omladinskem kinu »Lepota Jugoslavije«. — Preminili so: 62-letni nadrevident v pokouju Franc Keršina; 86-letni delavec Matevž Kirbiš; 31-letna so-proga ključavničarja dr. žel. Antonija Povše. — Znani mariborski glasbenik prof. B e r a n se je preselil v Ljubljano, kjer bo deloval na tamošnjem konservatoriju. — Pri »Grafu« se je število stanovanjcev pomnožilo na osem bratcev, ki so v noči od sobote na nedeljo na vso moč razgrajali in razsajali.

Mariborski letalski dan uspel

Maribor, 3. nov. (Tel. »Slov. listu.«) Kljub deževnemu vremenu se je danes vršil na tezenskem letališču letalski miting, ki ga je priredil mariborski aero-klub »Naša krila« s sodelovanjem dveh letal tvrdke Raab-Katzenstein. Na Teznu se je zbralo okoli 6000 ljudi, ki so vztrajno sledili poteku mitinga, ki se je začel z enourno zamudo. Radi neurja, združenega z bliskom in gromom, ki je pretilo s pohorske strani, se je program, ki je obsegal devet točk, skril na pet točk. Letala so napravila najprej pozdravni polet, nato pa so prišle na vrsto vratolomne akrobacije, ki jih

je izvajal letalec Anton Raab. Akrobacije na krilih letala in pod truplom je mesto napovedanega zračnega akrobata Kellnerja izvajal ob napetem zanimanju občinstva letalec Schneider iz Berlina. Poslednja točka dnevnega reda je bil skok s padobranom, ki ga je izvršila Hedy Schumannova iz višine 800 m. Z Glavnega trga na Tezno se je vršil pomnožen avtobusni promet. V splošnem so bili udeleženci kljub skrčenemu programu z uspehom letalskega mitinga, ki je bil v vseh ozirih boljši od lanskega, zadovoljni in so se o poteku zelo pohvalno izražali.

Ilirija Old boys - Sevnica 3 - 2

Nogometna sekcija šele nedavno ustanovljena sportnega kluba »Sevnica« je včeraj nastopila proti starinom Ilirije Sloves, ki ga »Sevnica« uživa v provinci in v polni meri upravičilo njegovo pošto, ki je predvedlo po podeželski klub dobro igro; posamezni igralci »Sevnice« so celo prav dobri. Napad se radi izredno težkega terena ni znašel, dosežena gola sta bila plod lepih nenadnih akcij. V krilski vrsti je najbolj ugajal srednji krilec. Od branilcev je levi sigurniji v čiščenju in odvajanju žog. Dobra in zanesljiva opora moštva je pa vratar, ki je držal več težkih strelav.

Old boys Ilirije je nastopil povečini s starimi igralci, ki so bili še v pretekli dobi stember kluba. Tako so v napadu kot notranji trio igrali Zupančič Gabe (bivši večletni srednji krilec), Betetto (prvi srednji napadalec Ilirije) in Zupančič Janez (desni krilec). Na mestu srednjega krilca je igral klubov trener Baar, ki je s svojo igro zaslužil primerek »Wunderbare«; kot desni branilec je igral Pleš, ki je tudi pri tej tekmi »mirno mahnil« in pripomogel Sevnici k голу. Prava »zvezda« v poslu vratarja se je izkazal sedaj sportnemu občinstvu nepoznani Kramar. Njegove robinzonade so prisotne naravnost zadivile. Edini Baar, kot srednji krilec je ugajal. Na svojem mestu je pokazal z obvladovanjem

telesa, raznimi triki, tehnično in taktično igro, kakršno na mestu srednjega krilca že dolgo nismo videli. Po tej igri je pokazal, da si bodo nogometaši pod njegovim vodstvom svoje znanje precej izpopolnili. Z izredno pazljivostjo je vodil napad Betetto. S svojo premišljeno igro se je obvaroval in prišel v stik z raznimi lužami. Za širše kibice Ilirije, ki poznajo našega Janeza, bo gotovo velika novost, da je Janez po tolikih letih zabil gol. Pripomogel je dostikrat k lepim uspehom moštva, da bi pa sam zabil gol, to se je pa zgodilo redko. Gabrijel v levi zvezi je pokazal, da bi lahko še aktivno sodeloval, samo ne na tem mestu.

Med igro so se radi poplavljenega igrišča odigravale scene, ki so izzvale obilo smeha. Bile so take luže, da bi se lahko priredila plavalna tekma, in po teh lužah sta se odlikovala Pevalak in Baar. Tudi za Unterreiterja je bila ta tekma dober trening. Sportno ta tekma ni nudila posebnega, pač pa so se Old boysarji Ilirije dobro okopali in zletali.

Za Sevnico je bila ta igra dobra šola, kajti od igre Baara so se lahko marsikaj naučili.

Sodil je to res prijateljsko tekmo tudi čisto prijateljsko Lojze Dolinar. Skrbno je pazil, da se ne zmoči in se je držal suhe — ne zlate — sredine.

Radi slabega vremena so bile odpovedane vse prvenstvene tekme.

Zagrebski letalski miting

Zagreb, 3. nov. (Tel. »Slov. listu.«) Nanes popoldne ob 2 se je vršil na borongajskem letališču letalski miting, ki ga je priredil zagrebski aeroklub in na katerem je sodeloval nemški letalec Raab-

Katzenstein s svojimi aparati. Številno občinstvo je z zanimanjem sledilo akrobacijam in ostalim letalskim produkcijam, ki so pomenile senzacijo za Zagreb. Raab-Katzenstein ima tovarno za letala v Kasslu in je po njegovi izjavi turneja po Jugoslaviji propagandističnega značaja. Prodajal je do

sedaj v Jugoslaviji tri letala, dve v Mariboru, enega v Zagrebu. Tudi z zagrebskim Aeroklubom se vrše pogajanja za prodajo enega letala.

Jubilejne tekme »Herkulesa«

Zagreb, 3. nov. (Tel. »Slov. listu.«) Včeraj se je v dvorani Hrvatskega Sokola na Trgu kralja Aleksandra vršila mednarodna prireditel »Herkulesa«, ki je spojena s proslavo petletnice obstanka tega tekoatletskega kluba. Tekme so se udeležili prvak Avstrije, dunajski »Kakoah« in prvaki mariborskega »Železničarja«, ki so prvaki Slovenije. Bilo je nekoliko govorov. Tekme so se vršile v prvi vrsti med »Herkulesom« in »Železničarjem«. Mednarodne tekme so se končale s 4:1 v korist B moštva »Herkulesa«. Glavno zanimanje je bilo posvečeno borbi A moštva »Herkulesa« s »Hakoahom«, ki je končala s 4:2 v korist »Herkulesa«, kar se označuje kot velik uspeh naše teške atletike.

DUNAJSKE TEKME.

Dunaj, 3. nov. (Tel. »Slov. listu.«) Prvenstvena tekma med Hakoah in Hertho je končala s 3:2 (1:1). Sodnik Pruschina. Gledalcev 4000. — Admira FAC 4:1 (1:1). Sodnik Kannhäuser. — Glavna igra pa je bila Rapid-Austria 4:2 (2:1). Sodnik Miesz.

SPARTA : HUNGARIA 3 : 1.

Sparta (Praga) — Hungaria (Budimpešta) 3:1 (2:1). Madžarsko moštvo je bilo navzlic porazu boljše. Njihov poraz ni bil zaslužen. Sodnik je bil Zenisek, gledalcev 12.000.

ASK Kolin : Nemški Fussballklub (Praga) v drugem finalu za državno prvenstvo amaterev 5:2 (2:1).

Budimpeštanske tekme.

Ferencvaros : Somogy 1:1 (1:0).

Attila : Bocsday 1:1.

Ujpest : Slavia (Praga) 5:1 (1:1).

Prazno ročno blagajno ukradel

Malo dolg nos je dobil tisti vlomilec, ki je v noči na nedeljo vplnil v poslovne prostore tvrdke Jančigaj v Zg. Šiški na Celovski cesti. Mislil je, bogve koliko denarja bo dobil v ročni blagajni in jo je zato odnesel. Na železniški prog v bližini jo je razbil, ni pa našel v blagajni prav nobenega denarja, temveč le nekaj dokumentov. Pustil je vse skupaj na prog in jezen izginil. Zjutraj je po-

licija našla razbito blagajno tam, kjer jo je vlomilec pustil.

UKRADENO PERILO.

Posednica Marjeta Kolnik na Dolenjski cesti št. 17 je sušila preko noči perilo pod kozolecem. Tam je izvolal perilo neznan tat in ga vsega odnesel. Bilo je vredno 1000 Din.

TATVINA SUKNJE.

Vso zimo bo prav gotovo ta naslov stalna rubrika v časopisu. Zakaj že zdaj tatovi zelo pridno krajejo suknje. Privatni uradnik Stane Stojan, stanujoč v Tovarniški ulici št. 1, je prijavił da sta mu iz predveče njegovega stanovanja izginila suknja in klobuk, vredna 600 Din. Tatvine sumijo nekega neznanega berača, ki je tedaj prišel v hišo in nato brž izginil.

POKOPALIŠČE PRI SV. KRIŽU

je bilo tudi včeraj precej živahno. Zakaj popoldne je obiskalo grobove svojih pokojnikov mnogo občinstva. V prometu do Sv. Križa je bilo tudi več avtobusov. — Lepo gesto so napravili pevci Akademskoga zbora, ki so včeraj popoldne na starem pokopališču pri Sv. Krištofu zapeli več pesmi v spomin tam počivajočih slovenskih zaslužnih mož.

Danes naslednje Konrad Veid, v epobalnem vefletinu

NEVESTA ŠTEV. 68

(Dežela brez žensk)

Preskrbite si pravočasno vstopnice, ker je bil vse dni naval na blagajno!

Dveurne predstave! Ob 3., 5., 7. in 9. uri.

Kino Ljubljanski dvor

»ILISTRACIJA« ŠTEV. 10.

Pretekli teden je izšla oktobrska številka ilustrirane mesečne revije »Ilustracija«, ki po svoji vsebini in opremi poiruje vse vesele nade, ki smo jih z ozirom na to revijo gojili že od vsega početka. Ta številka je v glavnem posvečena slavi 120 letnice Ilirije. S tega slavlja prinaša polno slik, predvsem izredno posrečeno nočno razsvetljavo, nadalje fotografijo oblikovalca nove Ljubljane, profesorja Josipa Plečnika. Sledijo slike s premiere opere »Svanda dudak«, kakor običajne serije slik jesenske mode, aktualnosti z vsega sveta, domači dogodki, serija naših otrok in pozdravov »Ilustraciji«. Da je tekstni del mnogovrsten in zanimiv, ni treba še posebej poudarjati. Vse one, ki te elitne slovenske revije še ne poznajo, opozarjamo, naj si jo čim prej naroči! Uprava pošlje posamezne številke brezplačno na ogled. Celoletna naročnina znaša 100 Din, posamezne številke po 10 Din. Uprava revije »Ilustracija«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6-II.

Deževni jesenski dnevi

nam postanejo prijetni, če sedimo
v topli sobi, kjer nam poje dober

radio aparat

Oglasite se takoj tozadevno v
našem prodajnem oddelku!

Radio Ljubljana
MARIBOR, Gosposka 37
LJUBLJANA, Miklošičeva 5

Med tednom

Noč ima svojo moč, vino pa svojo. Obe moči je preskusil pred leti tudi znan ribniški veljak in poštenjak in noč ga je prinesla domov precej pozno zjutraj, ker je morda gredoč zaradi ogromne vinske teže moral večkrat počivati. Doma pa se je nad Ribničana spravila tretja moč, jezik njegove žene. Ta pa se ni sukal in vrtil, ampak je zastal! Jezik je miroval ves dan, kar je našega poštenjaka nagnalo, da je še eno noč poskušal moč noči in silo vinskih duhov. Jezik pa je miroval tudi ves drugi dan. Tretje jutro pa je Ribničan prižgal svetilko in posvetil je v vse omare v ženini sobi. To je vzbudilo ženino radovednost — ženska radovednost je še hujša kot ženska jeza — in iz kota se je oglasilo: Kaj pa iščeš? Mož je z velikim veseljem odgovoril: Tvoj jazek!

Dandanes je pa tako, da niso izgubile svojega jezika samo žene, ampak ga izgubljajo tudi mošče. Vsem se namreč tako nekam mudi, da nimajo niti toliko časa več, da bi rekli avtomobil, ampak pravijo le avto. Fotografij ne poznamo več, ampak samo še foto. Na pokopališču se ljudje vozijo z avtobusom, ponekod pa samo še z »busom«. Sreča je, ali pa »bus« hitreje vozi, če dobi same »dinc« namesto dinarjev. Veseljaki naroče v pivnici samo en »k« (reci: [e]), pa je njihovo govorjenje ravno tako neslano kakor je bi popili en liter. Škoda, da se ni še udomačila kratka »de« za »din«. Slišalo bi se vendar zelo lepo, če bi rekli, da je takšno krajšanje besed vredno en »dc«.

Avtomobili so pa koncem koncev jako lepa iznajdba.. Ne le zato, ker je zelo prijetno gledati z voza ljudi, kako si tišče usta in nosove in kako beže na vse strani v strahu za svoje obleke, ampak zato, ker vozijo ljudi ob delavnikih in ob nedeljah daleč proč od mest. To je važno zlasti za Ljubljano. Ljubljana ima od Tivolija naprej prekrasno hosto, kamor pa ni bilo mogoče več hoditi na sprehod zaradi ljudi. Sedaj ljudi ni več, ker jih pobere avtomobil, zato pa je v tivolski hosti zopet mir. Tivolska hosta je svet zase. V njej raste vse, kar raste na domačih tleh, vode najdeš, kolikor je hočeš, in veverice in šoj se je zopet naselilo v njej, da nisi nikdar čisto sam in zapuščen. Najlepši pa se mi zdi tisti del hoste tam pred Drenikovim vrhom, ki so ga posekali pred nekaj leti, potem pa so ga zasadili s kostanjino.

V tisto hosto sem hodil pred leti polegati. Prav pred mojimi očmi je rasel že lep kostanj, prav košat. Takrat pa mi je prišla čudna misel: Zakaj se neki vsako drevo razraste v veje? Ali ne bi bilo lepo in koristno, če bi deblo ostalo deblo, skozi do vrha? Če drevo posekajo, morajo vse veje oklestiti in silna množina lesa gre v nič. Tu se vidi, da je narava slab gospodar in da še nič ne ve, kaj je racionalizacija. In koliko krasnih umetniških motivov bi našli v taki hosti moderni slikarji, če bi sama lepa, okrogla debela brez vej morala iz zemlje visoko v nebo! Zguba torej vseposod zaradi teh nesrečnih vej, v gospodarstvu in v umetnosti. Če bi jaz imel moč, kakor je nimam, bi takoj ukazal, da morajo vsi ljudje v deželi hoditi vsako pomlad v hoste veje vezati, ker res ni treba vej, ampak samo debela so potrebna in nekaj vredna. Veje bi tesno privezali ob deblo, da bi se prirastle, kar je

pa vej čez vrh, bi jih pa bilo treba stisniti skupaj tako, da bi se zrastle v novo deblo.

Tako sem premišljeval v senci pod kostanjem in kar sem premislil, sem tudi storil. V modnih trgovinah sem namreč že dolgo občudoval lepe palice, kakor jih nosijo planinarji. Posebno mi je ugajala ena, ki je bila kakor spletna, mogoče pa je bila tudi samo tako izrezljana. Na to palico sem se spomnil in moj načrt je bil takoj narejen. Naslednjega dne sem nesel s seboj v hosto klopčič močnega motvoza. Poiskal sem kostanjev grm, ki je poganjat cel šop dolgih šib. Izbral sem štiri šibe in jih začel plesti v štiri, kar je že nekaj posebnega, kajti plesti v tri zna vsak otrok. Začel sem tik pri korenini in ko sem prišel do vrha, sem z motvozom svojo bodočo baharijo krepko povezal in vse vršičke obrezal in potem sem hodil gledat, kaj in kako bo. Bil sem trdno prepričan, da se bodo šibe pod krepkim pritiskom motvoza sprijele in da bo zrastle iz štirih šib ena sama palica-pletenka z enim stebлом in z eno kožo in z enim sokom. Prišlo je pa vse drugače. Čez nekaj dni sem opazil, da poganjajo iz zvezanih šib novi vršički, pa ne štirje, ampak kar šest ali osem jih je bilo! No, nič hudega zato, sem si mislil, deblo se bo pa morebiti le zrastle. Pustil sem palico, naj raste, kakor hoče in rastle je. Čakal sem dve leti in tri, nazadnje me je pa skušnjava nemagala, da sem motvoz prerezal. In kaj se je zgodilo? Tam, kjer je motvoz šibe najbolj tiščal, sem opazil neke vdrtine, podobne brazgotinam, šibe so se pa kar razlezele vsaka na svojo plat! Mojih sanj o lepi in močni v štiri spleteni palici z enim samim stebлом in z eno samo kožo in skorjo je bilo konec. Zame zopet dokaz, da je narava butasta in da nič ne razume

Pustil sem kostanjino in sem šel ležat v travo tam nekje pri Drenikovem vrhu, odkoder je neizrečeno mikaven pogled na ljubljansko barje in na Krim z njegovimi mehkim obirisi. Blizu mene sta dva hlapca žagala smreko, ki se je razrastla v dve debli. Žagala sta jo ravno na razrastku. Ko sta svoje delo končala, sem šel gledat prerez. Videl sem, da je imelo vsako deblo svoje obročke in svoje cevke za sokove. Ali ni to čudno? Tedaj pa se mi je nekaj zasvetilo, zakaj iz moje pletene palice ni bilo nič. Narava, neumna kakor je, tega ne da, čeprav bi bilo vendar veliko lepše in pametnejše, da ne bi bilo vse tako razkosano, razdeljeno in razcepljeno kakor je, ampak lepo standardizirano in tipizirano. Kaj je treba na svetu na tisoče vrst žuželk? Ena vrsta naj jih bo, pa tista čvrsta!

Na Čadovi njivi pod Rožnikom so ravno orali, ko sem se vračal iz hoste domov. Za plugom so se majale race, ki so hlastno požirale črve, ki jih je plug obrnil na golce. Nemarna žival, ki črve žre, še bolj grdi pa ljudje, ki jedo race, in še kako radi jih jedo. Če pa kuharica raco prepara in pogleda v njen želodec, pa nobenega črva ne najde notri! Ali ni tudi to čudno? To skoraj tako izgleda, kakor da bi se črv izpremenil v račje meso, tako da sta rasa in črv kar eno. Morebiti se motim, ampak vpletet govori za to, da sem prišel jaz ob palico-pletenki zato, ker šiba šibe ne more požreti.

Družba »ILIRIJA« Premog

Dunajska cesta št. 46 Drva

Telefon: 2820 Koks

Leto strahote 1793

Spisal Victor Hugo

46

Pod tem prostorom šele je bila prava temnica, v katero je vodila preprosta luknja sredi poda. Ujetnika so spustili golega z vrh, prevezano pod pazduhi. Skozi luknjo so mu metali hrano, ako se je to zdelo sploh potrebno. Skozi njo je vel močan preprih, prostor sam je bolj sličil rovu vodnjaka nego čemurkoli drugemu; na dnu je stala voda. Ledeni piš je bil smrt za ujetnika, ki je čepel doli; za onega zgoraj je pomenil življenje, ker bi se sicer zadušil. Moral pa je v popolnoma temnem prostoru paziti, da ni padel v luknjo, kajti iz te ni prišel več vrn. Ako mu je bilo kaj na življenju, je bila luknja zanj neprestana smrtna nevarnost, ako pa se je življenja naveličal, je bila zanj rešitev. Tu je našel svoj grob. Na nasprotni strani od prestreline je bil most, od katerega so se ohranili še trije, precej dobro ohranjeni loki.

Danes od Torgue-e ni ohranjen noben kamen. »Tourgue« je okrajšava, pravzaprav se je imenovala ta trdnjava »Tour Gauvain« — Gauvainov stolp. Leta 1793. je bil to utrjeni grad Gauvainov, ki so takrat obvladovali vhod v gozd Fougères, ki je danes tudi že davno posekan. Pod skalo je tekla voda, ki je bila v juniju čisto izsušena, v januarju pa se izpremenila v deroč hudournik.

V srednjem veku je ta trdnjava bila skoro nepremagljiva. Most, ki so ga bili pozneje prizidali, je pomenil oslabitev. V srednjem veku si prišel do gradu čez globel po majajoči se brvi, ki jo je bilo mogoče s par sekirinimi udarci presekati. Ko so Gauvaini bili še preprosti plemiči, jim je brv zadostovala, ko so postali markizi, so brž dali zgraditi mogočen most. Plemiči sedemnajstega in osemnajstega stoletja niso bili več nedostopni in so posnemali kralja v Versaillesu. Od mostu dalje, na zapadu, na nasprotni strani gozda, se je dvigala precej visoka planota, ki se je potem počasi izgubljala v ravnino. Most med trdnjavo in planoto je nosil na svojih visokih slopih po vsej svoji dolžini in širini poslopje, gradič, kjer

se je stanovalo mnogo udobneje nego v stolpu. Ta gradič je imel visoka okna z malimi šipami iz češkega stekla; vmes so se dvigali stebri v višino treh nadstropij. Spodaj so bile sulice in puške, v srednjem nadstropju knjižnica, pod streho žaklijska ovs. Vse skupaj je bilo okorno in obenem imenitno. Orjaški stolp, dvigajoč se visoko nad gradič na mostu, je bil v svoji mrki okornosti popolno nasprotje mostovnemu gradu, ki bi se bolj prilegal Parizu.

Ta gradič je bil s strateškega stališča sploh napaka. Dočim se stolp s strani gozda ni dal zavzeti, ga je bilo zdaj mogoče napasti od planote sem, ki je bila sicer nižja od šestnadstropnega stolpa, pa je peljal z nje v gradič nad globeljo poševno doli z gradiča spustljivi vzdigni most, ki gotovo ni bil nepremagljiva ovira. Knjižnica in shramba nad njo sta bili gradiču nevarni, ker ju je napadalec lahko zažgal. Vendar so se grajščaki zavarovali. V slučaju obsede se je most lahko ločil od stolpa po težkih nizkih železnih vratih, ki so bila vdolana v sredo sedem čevljev debelega zidu, tako da so vrata tvorila pravzaprav nizek, pa debel oblok z odprtino v sredi. Ta vrata so bila v drugem nadstropju stolpa v isti višini z biblioteko, ki je bila istotako v drugem nadstropju mostovnega gradiča. Nadstropja v stolpu samem so bila zvezana po polžastih stopnicah, ki so bile vzdane v debeli zid, odprtine iz njih, oziroma vanje pa so bile čisto nizke ter poševne, tako da si je razbil glavo, kdor je butnil vanje, ne da bi lezel; vrh tega je za železnimi zaklopnicami čakal branilec. Kakor je bilo v srednjem veku treba mesto zavzeti ulico za ulico, tako si moral tudi osvojiti dvorano za dvorano, stopnišče za stopniščem. Na vrhu je bil stolp pokrit z ogromno kamnito ploščo, na katero si prišel skozi ozek razgledni stolpiček ob strani. Gradič na mostu pa je bil proti planoti zaprt po navzično v globel padajoči steni, s katero se je most enostavno končal; do planote je peljal, kakor že omenjeno, podvižen mostiček. Ako je napadalec s planote zavzel grad na mostu, kar pravzaprav tudi ni bilo povsem lahko, je vdrl v prtični prostor nad mostom; če je hotel zdaj priti v stolp skozi železna vrata, ki so bila v debelem zidovju med drugim nad-

stropjem stolpa in istovišinsko biblioteko nad prtičjem gradiča, je moral skozi polžaste stopnice, ki so skozi ogromni stolpni zid vodile v biblioteko, ki je bila s svojim zadnjim koncem vzdana še v stolp. Od tu je potem mogel v stolp, če je forsiral omenjena železna vrata. Bila so pa ta vrata še zamaskirana po steni, ki je tvorila do stolpa nekako predsobo. Napram gozdu ni bilo v stolp sploh nobenega vhoda, oziroma izhoda.

Biblioteka sama je bila lepa pravokotna dvorana po vsej dolžini in širini mosta s šestimi visokimi okni, na vsaki strani po tri, ter s steklenimi omarami v lepi mizarski izdelavi sedemnajstega stoletja, ki so segale do stropa. Med okni so bili kipi na železnih podstavkih. Tu so bile marsikateri redke knjige, med njimi ena, »Evangelij sv. Bartolomeja z razpravo krščanskega filozofa Pantoenusa, v kateri se preiskuje, ali je ta evangelij smatrati apokrif in ali sta sveti Bartolomej in Natanael ena in ista oseba«. Ta knjiga je bila edinstvena in je ležala na pultu sredi biblioteka. Nad njo je bil istotako veliko podstrešje, polno slame, razsvetljena po šestih podstrešnih oknih.

Taka je torej bila Tourgue-a.

*

Nastopil je avgust in čez Francijo je zašumel heroično divji vihar. Dve prikazni sta se pojavili na obzorju: Marat z nožem v prsih in Karlota Corday, obglavljena. Bil je v resnici grozoten čas.

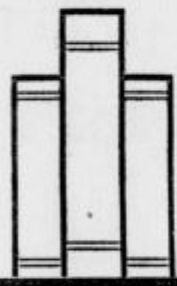
V Vandeji so se vstali, potem ko so izgubili bitko na prostem polju, umaknili zopet v goščavo. Vojska se je izpremenila v neskončne praske v vsakem kotičku. Končni poraz tako zvane velike katoliške kraljevske armade je bil pač zapečaten. Dekret konventa je odposlal v Bretonijo moguško armado, pri Ancenisu je padlo osemstisoč Vandeev. Republika jih je zagnala iz Nantesa, Montaigua, Thouarsa, Saumura. Morali so izprazniti Parthenay, Clisson in Châtillon. Pretrpeli so poraze pri Saint-Hilaire, Pornic, Fontenay, Donéu, Luçonu, Roche-sur-Yonu.

»Ljudska knjižnica iz založništva jugoslovanske knjigarnice v Ljubljani«: 25. zvezek: Haggard, Hči CESARIA MONTEZUME, 32 Din, vez. 42 Din. — 27. zvezek: Pregej, OTROCI SOLNCA, 24 Din, vez. 32 Din. — 28. zvezek: Haggard, KLEOPATRA, 28 Din, vez. 40 Din. — 29. zvezek: Savinšek, IZPOD GOLICE, 30 Din, vez. 42 Din. — 30. zvezek: Stenkevič, NA POLJU SLAVE, 28 Din, vez. 40 Din. — 31. zvezek: Conan Doyle, IZOBULJENI SVET (The Lost World), Roman (s slikami), 24 Din, vez. 32 Din.

Ljudska samopomoč v Mariboru

sprejme za slučaj smrti in doživetja vse zdrave osebe od 1. do 90. leta in izplača do največ Din 58.000— na podporah. Zahtevajte brezplačno pristopno izjavo

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKÉ ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Oblačila za dame in gospode

kupite najceneje pri tvrdki

FRAN LUKIČ, LJUBLJANA

Stritarjeva ulica

Priporočam svoj prvovrstni krojaški atelje za gospode in dame. Jože Gregorin, Marmontova ulica 19 na Mirju.

Družinska pratika

za leto

1930

se dobiva po-
vsod za ceno

Din 5-

**Najcenejši
Ljudski
koledar**

Makulturni

časopisni papir se dobi po
Din 3— za kg v JUGOSLO-
VANSKI TISKARNI, II. nad.

Inserirajte

v

„Slov. listu“!

Najvarneje in najbolje naložite denar pri

Ljudski posojilnici v Celju

Registrovani zadrugi z neomejeno
zavezo v Celju, — v lastni hiši,
Cankarjeva ulica 4 (poleg davkarije)

Stanje hranilnih vlog nad
Din 75.000.000.— Obrestna
mera najugodnejša. — Za
hranilne vloge jamči poleg
rezerv in hiš nad 3000
članov posestnikov z vsem
svojim premoženjem. —

Posojila na vknjižbo, poroštvo ter
zastavo pod najugodnejšimi pogoji.
Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica
iz svojega in ga ne odteguje vlagateljem.

Jugoslovanska knjigarna

v Ljubljani

priporoča

Praktični sadjar. Zbirka najvažnejših nauk, pojasnjena s 24 barvanimi prilagami in 92 slikami v besedilu. Spisal M. Humeč. Vez. 80 Din.

Sadno vino ali sadjevec. Navod, kako ga izdelujemo in kako z njim ravnajmo, da dobimo okusno in stanovitno pijačo. Po lastnih izkušnjah priredil in z 42 podobami pojasnil M. Humeč. 10 Din.

Sadje v gospodinjstvu. Kratek navod o ravnanju s sadjem, o domači sadni uporabi in o konzerviranju sadja in zelenjadi. Priredil M. Humeč. 24 Din.

Slovenska kuharica. Velika izdaja, ki ima 668 strani in 2508 receptov, 193 slik v naravnih barvah in veliko slik med besedilom. 7 izpopolnjena in pomnožena izdaja. V celo platno vezana 160 Din.

Sirarstvo. Spisal Anton Peve, državni mlekarški inštruktor. 60 Din, vez. 70 Din.

Gospodinjstvo. Navodila za vsa v domačem gospodinjstvu važna opravila. Sestavila S. M. Lidvina Purgaj. 40 Din, vez. 60 Din.

Špecerijsko in kolonijalno blago. umetna gnojila, cement itd. itd. dobavlja

Gospodarska zveza v Ljubljani

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogovoru ter brez vsakega odbitka. Tudi rentni davek plačuje posojilnica sama. — Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo v lastni palači zidani še pred vojsko iz lastnih sredstev. — Poleg jamstva ki ga nudi lastna palača, veleposestvo in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z neomejenim jamstvom za vloge vsi člani z vsem svojim premoženjem, ki presega večkratno vrednost vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad 160 milijonov dinarjev

Pupilarno varni zavod, najbolj varna naložba!

Oblastna hranilnica mariborske oblasti

Centrala: Maribor, Trg Svobode št. 3, tel. 281.
Poštna hranilnica 12.363.

Podružnica: Celje, Cankarjeva št. 11, nasproti pošte, prej Južnoštajerska hranilnica. Tel. št. 93. Pošt. hran. 10.727.

Sprejema vloge - najugodnejše obrestovanje. Dovoljuje vsakovrstna posojila - najugodnejši pogoji. — Za varnost jamči Mariborska oblast z vso svojo davčno močjo in premoženjem.

Popolnoma varno naložite svoj denar v

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, r. z. z. o. z.

na Miklošičevi cesti poleg hotela »Union«

Hranilne vloge se obrestujejo

najugodneje

Rentni davek od obresti hranilnih vlog, kateri znaša circa pol odstotka obresti, se ne odtegne vlagateljem. Varnost nudijo lastna palača, nadpolovica celnic hotela »Uniona«, hiše in zemljišča. Krediti v tekočem računu. Posojila proti poroštvo, vknjižbi na posestva itd. Denar se naloži lahko tudi po poštnih položnicah.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani, Dunajska cesta 17

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove proti razpokam in prelomu.
3. Sprejema v novoustanovljenem življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Skupno premagamo skupne težave!

Svoji k svojim!

Zadružna gospodarska banka d. d. v Ljubljani

Brzotavi. Gospobanka

Telefon šte. 2057, 2470, 2979.

Miklošičeva cesta 10.

Podružnice: Bled, Celje, Djakovo, Kočevje, Kranj, Maribor, Novisad, Sombor, Split, Šibenik.

Kapital in rezerve skupno nad Din 16.000.000—, vloge nad Din 400.000.000—. Izvršuje vse vrste bančnih poslov pod najugodnejšimi pogoji.